

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. Diluitur classis secunda & tertia objectionum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

intrinsicæ ratione opinionis probabilis, nam ut D. Th. q. 14. de Verit. a. 1. *Tunc est dispositio opinantis, quando intellectus accipit quidem unam partem, sed de opposita dubitat.* Et 1. p. q. 79. a. 2. *opinio significat actum intellectus, qui fertur in unam partem contradictionis cum formidine alterius.*

4. Respondeo, distinguendo majorem, qui se committit periculo formaliter peccandi, peccat, concedo; materialiter, nego. Nulla est enim obligatio vitandi omnes materiales errores & transgressiones legis, ut dictum.

5. Ad paralogismum Confirmationis distinguo majorem, nemo potest sententiam, quam prudenter actu iudicat esse erroneam, tutâ conscientia sequi in sensu composito, & ex vi talis iudicii, concedo; quam potentia & in actu primo iudicat esse erroneam, non potest sequi in sensu diviso talis iudicii, vel ex vi alterius principii & iudicii distincti proximi, nego. Habeam igitur in opinione probabilis motiva suadentia prudentem dissentium, ex quibus possum prudenter iudicare esse erroneam. Quod si ita iudicem, & stante tali iudicio, atque ex vi ipsius velim procedere ad operandum, non potero illam opinionem sequi, quam practicè iudico illicitam. At verò, si ex oppositis motivis actu inducat in opinionis assensum, quod prudenter fieri posse probavimus art. anteced. vel non obstante iudicio speculativo ex aliis principiiis efformem certum iudicium de licita sequela hujus opinionis, quam ego speculativè sive in habitu censeo falsam, turo & prudenter illam sequor in praxi. De quo paulò infra.

Ad 2. Confirmationem distinguo majorem, si probabilitas reflexè cognita, & præcisè relata ad objectum, posset excludere formidinem malitiæ, sequeretur illud absurdum, transcat; si probabilitas relata ad prudentiam, quâ regulatur, illam posset excludere, sic nego. E. g. probabilitas de consecratione hostiæ, de contritione pœnitentis præcisè ut relata ad suum objectum, non excludit formidinem, an hostia sit adoranda, pœnitens absolvendus &c. bene autem ut relata ad prudentiam, quia exinde resultat certum iudicium, *hostia, quam prudenter iudico consecratam, est adoranda; pœnitens, quem prudenter iudico contritum, est absolvendus &c.* & unde prudenter quia illud prudenter iudico esse tale, quod in defectu certitudinis probabiliter apparet tale. Sic pariter probabilitas reflexa de honestate operationis excludit malitiæ formalis formidinem; quia hoc prudenter sequor in praxi, quod prudenter iudico licitum; & hoc in defectu certitudinis prudenter iudico licitum, quod per gravia motiva probabiliter apparet licitum. Alias sanè ex nulla probabili sententia possem certam conscientiam formare, cum hæc argumentatio omnem cuiuscunque opinionis usum impugnet, quod in art. 3. & 4. refutavimus, & ipsis adversariis est solvendum.

§. II.

Diluitur classis secunda & tertia objectionum.

6. Altera classis est argumentorum, quæ à paritate variorum officiorum in humana & Chri-

stiana vita occurrentium ducuntur. Et primo occurrit fides, ex qua sic arguitur. Si licet in materia morum sequi minus probabilem, & minus tutam opinionem, idipsum pariter licebit in materia fidei; sed consequens est absurdissimum, hinc enim sequitur, vix ullum amplius formaliter hæreticum reperiri, quæ enim est secta, vel hæresis, quæ non habeat aliqua motiva probabilia linee opinioni faventia, & insuper auctoritatem veterum, qui inter suos doctrinæ soliditate, & vix modesti commendantur? Sequela probatur: quia non minus homo errando in materia morum aberrat ab ultimo fine, quam errando in materia fidei: ergo sicuti hoc non obstante sequi potest opinionem, quæ sibi apparet minus probabilem in materia morum, sic etiam poterit in materia fidei, quam sequelam ex Caramuele pluribus urget Gonet §. 3. n. 11.

Respondeo, vel esse sermonem de materia fidei in particulari, quoad unum alterumve articulum ad materiam fidei pertinentem, v. g. *hæretici baptizandi? an anima Beatorum admittantur ad beatissimam visionem ante diem iudicii?* &c. vel de materia fidei in universum: *Sine Religio Catholica preferenda Genitilismo, Mahometismo, Calvinismo?* &c.

Si primum; concessa sequela, negatur absurditas; nam quamvis non constet, per Ecclesiæ definitionem, aut evidentem illationem aliquem articulum esse revelatum, licet cuique opinari, quod sibi probabile visum fuerit, ut patet quæ plurimis exemplis: ita antequam D. Cyprianus, antequam Ecclesiæ oppositum definiret, celebrabat, hæreticos esse rebaptizandos, An anime Beatorum ante extremum iudicii diem clare videant Divinam essentiam, olim ante Florentinam & Tridentinam definitionem disputabatur in utramque partem. Pius II. in Bulla *in effabili* data Anno 1464. relinquit in sua probabilitate opinionem negantem unionem sanguinis cum Verbo in triduo passionis, donec Romana Sedes aliud definierit. De factò libera est opinandi facultas de auxilii Divinæ gratiæ, de universalitate Illarum Scripturarum: *DEUM nemo vidit unquam, In Adam omnes moruntur.*

Si verò sit Sermo de fide in universum, negatur sequela, & paritas. Primò: quia licet tantum una opinio ex contradictoriis possit esse vera sicut una tantum est vera fides; tamen possunt duæ opiniones oppositæ esse veræ & evidenter probabiles; cum econtrâ tantum una fides sit verè & evidenter credibilis ac probabilis; unde hoc ipso, quod alicui fides Catholica apparet probabilior, debet oppositam habere suspensum de improbabilitate, nec proinde poterit ipsi utriusque adherere: sed si una opinio apparet probabilior, non ideo opposita amittit suam probabilitatem, aut fit de improbabilitate suspecta.

Secundò. Cum fides vera, ut in se est, sit de necessitate mediæ, & detur certa fidei regula, a evidentiâ credibilitatis, qui recederet à probabiliiori opinione, recederet ab evidentiâ credibilitatis, simulque exponeret se periculo amittendi medium unice necessarium ad salutem: at verò objecta, de quibus utrinque disceptatur, sunt licita, vel illicita, non sunt de necessitate mediæ

neque potest [ut supponitur] in iis deveniri ad certitudinem veritatis; neque tribuunt adibus bonitatem, ut in se, sed ut sunt in conscientia & cognitione, ideo in materia fidei semper oportet amplecti partem securiorem, non semper in motum materia.

8. Secundo. Usus probabilitatis videtur solve-
re jura charitatis & amicitiae tum DEO, tum sibi-
ipsum debita: Deo debita: nam lex amicitiae erga
DEUM juxta S. D. 2. 2. q. 23. a. 1. nos ad-
stringit, ut quantum possumus, ei velimus bon-
num honestum, nempe ejus honorem, & obedi-
entiam ad mandata ipsius; sed qui sequitur &
consultat opinionem minus probabilem, hoc ne-
quaquam facit: cum enim eligat opinionem fa-
ventem libertati contra praeceptum, putat, se hic
& nunc posse agere contra Divinum praeceptum.

Confirmatur: Qui probabiliter crederet ex ta-
li opinione amicum graviter offendendum, quam
non offendendum, nec tamen vellent ab illo desi-
stere, ad quod nulla illum urget necessitas, con-
vinceretur de violatis legibus amicitiae, cum non
curet amici offensam; sed hoc ipsum agit, qui se-
quitur minus probabilem; quippe quam videt
DEO magis displicere, quam placere. Solveret
etiam jura charitatis sibi debita: tum quia se-
quendo minus probabilem, causat sibi graves re-
morsum conscientiae; tum quia se ipsum defraudat
maximo bono spirituali veritatis, & consciscit
se in periculum falsitatis. Unde si peccat Medi-
cus, extra necessitatem praescribens, infirmus ac-
ceptans medicinas probabiliter, aut probabiliter
nocturas, Sacerdos administrans Sacramenta o-
perando ex sententia minus probabili, probabi-
liter credens ex incerta materia aut forma posse
emergere nullitatem valoris; non minus pecca-
bit, qui sequendo vel suadendo sententiam mi-
nus probabilem seipsum vel proximum conjicit
in periculum erroris, & peccati.

9. Respondeo, usum probabilitatis non solve-
re jura charitatis DEO vel sibi debita. Non DEO
debita: nam lex charitatis non obligat nos ad
volendum, quantum possumus DEO bonum ho-
nestum, & obedientiam mandatorum, quae dubia
sunt, sed quae certa sunt: & ideo eligens senten-
tiam minus probabilem non violat legem amicitiae,
quia sequitur opinionem faventem libertati
contra praeceptum dubium, non contra certum.

Ad Confirmationem nego minorem. Nam
qui operatur ex sententia etiam minus probabili,
operatur ut certus de DEO non offendendo,
quippe qui non offenditur materiali suae legis
transgressione [cujus evitatio stante ista fragili-
tate humanae naturae est moraliter impossibilis]
sed formali. Non etiam solvuntur jura dile-
ctionis sibi ipsi aut proximo debita: neque enim
potest esse remorsus, ubi est certitudo conscien-
tiae, quam asserimus; neque est probabile peri-
culum notabilis damni, sicuti est, si applicentur
medicinae dubiae, materia aut formae Sacramen-
torum dubiae &c. Nam materialis falsitas, & trans-
gressio legis non est grave damnum animae, cujus
tantummodo aliquale periculum subesse potest.

10. Opponunt ulterius quaedam exempla, & pari-
tates è moralibus petitas. ex quibus videtur usus
opinionis minus probabilis recte rationi & pru-

dentiae refragari. Nam (1.) imprudenter quis
comederet fructum, quem probabiliter judicat
veneno infectum. (2.) Imprudenter Imperator
praelium iniret, quo tempore & loco probabiliter
se vincendum existimaret. (3.) Imprudenter
viator viam eligeret, quam probabiliter crederet
leonibus aut latronibus infestam. (4.) Impruden-
ter imò & injuste iudex pro parte minus probabi-
li sententiam ferret. Quomodo ergo excusabi-
tur homo sequens opinionem cum periculo pec-
cati, & falsitatis probabiliter conjunctam? (5.)
Certè Princeps aliquis non esset contentus cum
suo ministro, si is ageret, quae probabiliter existi-
mat adversari mandato Principis. Et DEUS de-
bebit nobiscum esse contentus, si illa sequamur,
quae probabiliter judicamus à DEO prohibita?

Respondeo ad primas instantias ut supra, non
esse in sequela opinionis minus probabilis peri-
culum peccati formalis, sed tantum materialis,
cujus evitandi obligatio in consequente suppo-
nitur quidem ab adversariis, non autem probatur.
In allatis verò primis instantiis est periculum gra-
vis damni, quod evitare praecipit certa lex chari-
tatis. Quarta instantia de Iudice, ut supra quo-
que advertimus, non est ad rem; ille enim ex of-
ficio, & certa lege iustitiae tenetur judicare se-
cundum merita causa: nihil horum in conscien-
tiae iudicio, ubi alia obligatio non est, quam il-
lud iudicandi licitum, quod prudenter apparet
licitum; hoc autem in defectu certitudinis et-
iam probabiliter opinioni convenire, jam antea
multis ostendimus. Ad 5. instantiam de Princi-
pe Respondeo, illum non habere justam causam
indignandi, si minister, cum non habet faculta-
tem perendi interpretationem & certitudinem
mandati [quod raro contingit] ea faciat, quae ra-
tionabiliter existimat mandato non comprehen-
di, quamquam non desint rationes & motiva, quae
oppositum suadeant; sibi enim imputet Legisla-
tor, si obscure loquitur. Quia verò plerumque
minister ad determinata negotia omni meliori
modo perficienda deligitur, etiam à Principe non
communis sed exacta diligentia solet exigi, quae
ad securiorem mandati observantiam minister
adstringitur. Et sic etiam homines in quibus-
dam certis materiis ad securiora sectanda obli-
gantur, ut infra dicemus. Univerſim verò tan-
tum adstringuntur, ut tutò, prudenter, & rationa-
biliter operentur.

Tertia classis est argumentorum, quae à poste-
riori, sive ab absurdis obijciuntur: nempe totius
[ut aiunt] Moralis Disciplinae, vitaeque Christia-
nae sanctitas per probabilissimum periclitatur dum
ex probabilitate innumeræ opiniones laxissimæ
[quas magno numero acervant Fagnanus, Gon-
net, Baronius, Contenson] oriuntur, quibus in
omni materia, legum reverentia & observantia
eliminatur, mores enervantur, jamque non se-
cundum virtutem & veritatem, ut Christus do-
cuit, seque ipsum in exemplum proposuit, sed se-
cundum aliquam veritatis larvam, & probabili-
tatis commento fucatam speciem vitam institui-
mus. Verum omnes illæ objectiones tantis con-
tentionibus declamatae extra scopum vagantes
laxitatem tantum, aut illimitatam probabilita-
tem impugnant, unde iidem immorari non va-
cat.

cat. Limitata verò probabilitas tantum abest à laxanda morum disciplina, ut Mercorus ipse p. 3.

a. 8. fateatur, Joannem à S. Th. ejus doctrinam unice sequimur, à sua sententia non dissentire.

ARTICULUS VII.

An benigna sententia advesetur S. Script. dictis SS. PP. & SS. Canonum?

SUMMARI A.

1. Textus S. Script. pro rigida sententia.
2. Textus soliti allegari pro benigna.
3. Utrique facile explicantur ab Adversariis.
4. Opponuntur exempla S. Script. contra opinionem probabilem, Adamus, Saul, Roboam, Judai.
5. Adamus inepte proponitur in exemplum minoris probabilitatis.
6. Neque Saul habuit sententiam probabilem.
7. Neque Roboam sequens inconsultum consilium juniorum.
8. Judai non arguuntur à Christo, quòd sequerentur probabilem opinionem Pharisaeorum.
9. Exempla Scripturae pro usu sententiae minus probabilis adducta.
10. Non habent magnam efficaciam.
11. Objecti textus è S. Bernardo & D. Chrysostomo.
12. Exponuntur.
13. Triplex locus ex S. Augustino contra benigniorem sententiam.
14. Ostenditur differentia sententiae probabilis ab Academica opinabilitate, de qua loquitur S. August.
15. Ostenditur mens S. Augustini pro benigna sententia.
16. Quid de SS. Canonibus sentiendum?

§. I.

Expenditur auctoritas S. Script.

1. AD probabilitatem extrinsecam & auctoritates convertimur. Ubi adversarii magnam benignae sententiae invidiam concire nituntur, dum illam novum Casuistarum dogma, neotericorum commentum &c. appellant, S. Scripturae & SS. PP. sensui difforme, cujus in antiquis & celeberrimis Ecclesiae Doctoribus nullum extet vestigium. Verum, quod ad S. Scripturam attinet, existimo, neque pro rigida, neque pro benigna sententia claram auctoritatem afferri posse. Pro rigida afferuntur inprimis quaedam S. Scripturae dogmata, velut Deut. 26. ubi DEUS praecipit, custodiri & impleri sua mandata ex toto corde, & ex tota anima, h. e. juxta Interpretes, impleri, quantum quis scit, & potest implere. Psal. 118. Tu mandasti mandata tua custodiri nimis, h. e. omni possibili studio, & observantia. Matth. 7. Quam angusta porta & arcta via est, quae ducit ad vitam? sed sententia benigna illam facit latam & spatiosam. 1. Thess. 5. Omnia probate, quod bonum est tenete, ab omni specie mala abstinete vos &c. Ephes. 4. Ne simus parvuli fluctuantes omni vento doctrinae. Christus Joan. 14. Ego sum veritas, non, ego sum probabilitas, &c.
2. Reponuntur pro benigna sententia inprimis illud Christi. Matth. 11. Jugum meum suave est, & onus meum leve, quod tamen vehementer ag-

gravatur per rigidam sententiam, quae imponit obligatio ubique tutiora & probabiliora sedendi, quod vix est possibile. Et Matth. 22. ubi arguuntur Pharisaei, quòd alligent subditis vana gravia & importabilia &c. quale onus est illarum obligatio. Act. 15. Visum est Spiritui S. & nobis, nil ultra imponere vobis oneris, quam haec necessaria. Deut. 4. Non addetis ad verbum, quod vobis loquor, nec auferetis ex eo h. c. ut explicat Geson. p. 2. de Reg. moral. sub tit. de Sup. Amalandum est in virtutis doctrina via regia, ut restrictum fiat DEI mandatum, nec latius, quam ipse mandaverat.

Respondent sententiae rigidae Patroni, has auctoritates ad se non pertinere, quòd sensus sit, jugum Christi fieri suave non libertate opinandi, sed condimento charitatis, quae omnia facit lenia amanti. Et quòd Pharisaei per suas traditiones imposuerint hominibus obligationes, repugnantes legi Divinae: sententia verò rigorosa flet pro lege Divina &c.

Sed respondent pariter sententiae benignae patroni, nec illos Script. textus contra se congestos ad se pertinere; quia illic non jubetur mandata dubia, & quae nescimus, implere ex toto corde, & custodire nimis, sed quae scimus, & in quantum scimus, ut ipsiner Adversarii interpretantur. Via quoque Evangelica non dicitur arcta propter obligationem vitandi quaedam pericula peccati materialis, sed propter certissimas & nobilissimas Evangelii sanctiones, quibus praecipitur inimicos diligere, benefacere his, qui oderunt nos, damnata oecula cordis concupiscentia, & morosa delectatio, prohibetur quavis in proximum iracundia, &c. quae vitatae pro peccatum naturae tam arcta & adversa apparent, ut teste Elparata art. 38. Averroës exclamavit, *Lex Christianorum, lex impossibilem*, & Mandarinum Chineses illi audita dixerint, non esse legem pro hominibus, sed pro spiritibus. Speciem quoque malam, & fluctuationem usus verae probabilitatis excludit, dum conscientiae certitudinem ab omni formalis inhonestatis formidine immunem admittit. Etiam si quoque Christus non dixerit: ego sum probabilitas, non ideo sequitur: ergo non licet et probabiliter operari: aliam neque ex fide liceret operari, cum Christus non dixerit: Ego sum fides.

Exempla quoque è S. Script. pro rigida sententia proponuntur. Et primò Mercorus p. 2. a. 19. ex Gen. 2. opponit: Adamum, & Evam, qui poterant probabiliter credere, se non graviter peccaturos ob parvitatem materiae, vel quòd lex tantum esset poenalis, adeoque non obligans nisi ad culpam civilem, & tamen hac probabilitate non obstante peccarunt.